[2021] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 451

ਮਾਧਵ
ਬਨਾਮ
ਮਧਯ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 852 ਦੀ 2021)
ਅਗਸਤ 18, 2021

[ਇੰਦਿਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਮਾਨੀਅਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34 – ਕਤਲ – ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ, ਏ1, ਏ2 ਅਤੇ ਏ3 ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝੀ ਮਨਸ਼ਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਏ1 ਦੇ ਭਰਾ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ – ਏ2 ਨੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਭੇਜੀ ਕਿ ਹਮਲਾ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ. 6 ਅਤੇ 7 ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ – ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਏ1, ਏ2 ਅਤੇ ਏ3 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ – ਇਸ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਏ2 ਅਤੇ ਏ3 ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ – ਫੈਸਲਾ: ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈ.ਓ. ਵੱਲੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਆਈ.ਓ. ਨੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ – ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵੀਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ – ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹ ਜਿਸਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇਖੀ ਸੀ, ਮੁਕਰ ਗਿਆ – ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਆਈ.ਓ. ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਵੀਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ – ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਮਾਨਿਆ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ – ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਰਹੀ ਕਿ ਚਾਕੂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਨ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ (ਏ-1, 2 ਅਤੇ 3) ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-7) ਨੂੰ 250 ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-7 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਏ2 ਅਤੇ ਏ3 ਦੀ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਚੂੰਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਏ1 ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਨਿਆਇਕ ਹੋਵੇਗਾ – ਏ12 ਦੀ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਨੂੰਨ: ਅਲੀਬਾਈ – ਦਾਅਵਾ – ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਅਸਰ – ਫੈਸਲਾ: ਕਈ ਵਾਰੀ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਖੁਦ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦੀ ਅਲੀਬਾਈ ਬਣਾ ਸਕਣ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਜੋ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ੱਕ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੁੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਅਨੁਚਛੇਦ 142 – ਇਸ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ – ਦਾਇਰਾ – ਇਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਲਾਭ ਉਸ ਸਹ-ਅਭਿਯੁਕਤ ਨੂੰ ਜੋ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ – ਇਨਕਾਰ – ਫੈਸਲਾ: ਕੇਵਲ ਇਸ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਲਾਭ ਉਕਤ ਸਹ-ਅਭਿਯੁਕਤ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਘੋਰ ਅਨਿਆਇ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ – ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੁਕਤ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਗਾਊ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ – ਇਸ ਲਈ, ਸਹ-ਅਭਿਯੁਕਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਇਹ ਕਾਫੀ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਕਿੱਥੇ, ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਜਾਂਚ ਜੋ PWs 6 ਅਤੇ 7 ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਇੱਕ ਯੂ-ਟਰਨ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ, ਅਭਿਯੁਕਤ ਦਾ ਬਚਾਅ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ PW-14 (IO) ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ 14.05.2008 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੰਭਾਲੀ, ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੋ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਉਹ ਹੈ PW-4 ਦਾ ਇਹ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਭਿਯੁਕਤ, ਭਾਵ PWs 6 ਅਤੇ 7, ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ PWs 6 ਅਤੇ 7 ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ, ਇਹ ਅਣਸਮਝਿਆ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੀ ਅਲੀਬੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਖੁਦ ਦਰਜ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਂਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਭਿਯੁਕਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸੂਈ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲ ਮੁੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15, 16, 17]

1.2 ਕਈ ਵਾਰ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਯੂ-ਟਰਨ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧਿਆਇ 11 ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ A-2 ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾਵਾਂ 194 ਅਤੇ 211 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਪਰ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। [ਪੈਰਾ 19]

1.3 ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਅਪਣੇ ਭਰਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਨਾਲ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੂੰ 250 ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ, ਏ-1 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਪੀੜਤ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਏ-1 ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਦਾ ਕਾਰਨ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਣਾ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਏ-1 ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ, ਡੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਡੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਪੈਸੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਰਿਹਾ। [ਪੈਰਾ 25]

1.4 ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਈਓ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਤੋਂ 21 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਯਕੀਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਅਤੇ 7 ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ ਉੱਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਅਤੇ 7 ਨੂੰ ਸਾਫ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 26]

1.5 ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕਰ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਵੀ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਰਫ

ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਕੂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਸਨ। ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਐਫਐਸਐਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਕੂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਨ। [ਪੈਰਾ 27]

1.6 PW-1, ਜਿਸਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇਖੀ ਸੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪਹਿਲੀ FIR ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ PW-14 ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ PW-9 ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੇ ਇੱਕ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 33]

1.7 ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ PW-14 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਦਬਾਉਣ ਲਈ, ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ FIR ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਸਲੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ PWs 9 ਅਤੇ 14 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਵੀਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ A-1, A-2 ਅਤੇ A-3 ਨੇ A-1 ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀੜਤ ਨੇ PW-7 ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ 250 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ PW 7 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਆਟੋਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾ ਕੇ ਆਤਮਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਿਆਣੇ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਅਪਰਾਧੀ ਹਨ। ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਇਆ। [ਪੈਰਾ 35]

1.8 ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ A-1 ਨੇ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ A-1 ਦਾ ਕੇਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਪੈਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੀ ਸਵੈ-ਅਪੀਲ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ A-2 ਅਤੇ A-3-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਗਾਊ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, A-1 ਨੂੰ ਉਸ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਚਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਇਨਸਾਫ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 36]

1.9 ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਸਮੇਤ ਏ-1 ਖਿਲਾਫ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 37]

ਕਰੀ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਮਸਤ. ਸੀਤਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2002) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714 : [2001] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 588; ਰਾਘਵ ਪ੍ਰਪੰਨਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963 ਐਸ.ਸੀ. 74 : [1963] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 239; ਕਾਂਸਾ ਬਿਹੇਰਾ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (1987) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 480 : [1987] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1096; ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (1989) 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 21; ਰਘੁਨਾਥ, ਰਾਮਕਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2003) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 398 : [2002] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 130; ਸੱਤਾਤਿਯਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2008) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 210; ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਤੇਜਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (1999) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 507; ਗੁਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2001) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 205 : [2000] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 408; ਪ੍ਰਭੂ ਦਿਆਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2018) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 127; ਆਰ. ਸ਼ਾਜੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦੀ

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2013) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 266 : [2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1172; ਪ੍ਰਭੂ ਬਾਬਾਜੀ ਨਾਵਲੇ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਐਸ.ਸੀ. 51; ਜੌਨ ਪਾਂਡੀਅਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2010) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 129 : [2010] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1012; ਸੁਨੀਲ ਕਲਿਫਰਡ ਡੈਨੀਅਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2012) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 205 : [2012] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1100; ਬਲਵਾਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2019) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 781 : [2019] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 852 ਦਾ 2021.

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਆਰ.ਏ ਨੰਬਰ 727 ਦੇ 2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ 19.09.2018 ਤੋਂ।

ਨਾਲ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 853 ਦਾ 2021

ਅਰਧੇਂਦੁਮੌਲੀ ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਮਿਸ ਤਰੁਣਾ ਅਰਧੇਂਦੁਮੌਲੀ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਅਮਿਤ ਅਰਜਰੀਆ, ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਦਲਾਲ, ਰਿਤਜ ਕੈਕਰ, ਦੀਪਕਰਨ ਦਲਾਲ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਮਦਾਨ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਯਸ਼ ਯੂ. ਲਲਿਤ, ਪਸ਼ੁਪਤੀ ਨਾਥ ਰਜਦਾਨ, ਮਿਰਜ਼ਾ ਕਾਇਸ਼ ਬੇਗ, ਕੇ.ਪੀ. ਜੈਰਾਮ, ਮਿਸ ਮੈਤਰੀਯੀ ਜਗਤ ਜੋਸ਼ੀ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬ੍ਰਮਾਨੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬ੍ਰਮਾਨੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (“ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ” ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ 2500 ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਸਾਗਰ, ਐਮ.ਪੀ. ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨ।

3. ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਅਰਧੇਂਦੁਮੌਲੀ ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਅਮਿਤ ਅਰਜਰੀਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਪਸਥਿਤ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਯੂ. ਲਲਿਤ, ਰਾਜ ਦੇ ਲਈ ਉਪਸਥਿਤ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

4. ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਹੋਦਰਾ ਬਾਈ (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਏ-2" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ), ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਮਾਧਵ (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਏ-3" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਭੈਣ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਯਾਦਵ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਹੈ ਸਹੋਦਰਾ ਬਾਈ ਦਾ ਪਤੀ ਹੈ।

5. ਅਭਿਯੋਜਨ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ 13.05.2008 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 22.30 ਵਜੇ, ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ, ਸਾਂਝੀ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਗਾਊ, ਇੱਕ ਪੱਪੂ @ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ (ਏ-1 ਦਾ ਭਰਾ) ਉੱਤੇ ਛੁਰੀ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਏ-2 ਨੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਸੂਚਨਾ ਭੇਜੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਉੱਤੇ ਕਤਲਾਨਾ ਹਮਲਾ ਦੋ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਏ-2 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ

211 ਅਤੇ 194 ਅਧੀਨ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।

6. ਅਭਿਯੋਜਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ (i) ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 4, 5, 6, 7 ਅਤੇ 9 ਦੀ ਕਥਿਤ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖੀ ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ, (ii) ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ; ਅਤੇ (iii) ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਛੁਰੀ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ, ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ("ਐਫਐਸਐਲ" ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉੱਤੇ।

7. ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ, ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 6 ਅਤੇ 7 ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏ-2 ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ 13.05.2008 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 4 ਅਤੇ 5 ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 6 ਅਤੇ 7 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 4 ਅਤੇ 5 ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਏ-3 ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2 ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ, ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਪੀੜਤ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਨਾਮਨਜੋਗ ਮੰਨਿਆ। ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤੁਕ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇ, ਇਸ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 4 ਅਤੇ 5 ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-9 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ

8. ਪੀਡਬਲਿਊ-6 ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਯਾਦਵ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਰੂਇਆ ਯਾਦਵ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 6 ਅਤੇ 7 ਉਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏ-2 ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਭੇਜੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ 13.05.2008 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 331 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-6 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮਨਜੋਗ ਮੰਨਿਆ, ਪਰ ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਧਾ ਰਾਣੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ, ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ ਜਿਸ ਦੀ ਬਹਿਸ ਪੀੜਤ ਪੱਪੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਰਾਜੂ (ਏ-1) ਨਾਲ ਕਰੀਬ-ਕਰੀਬ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਏ-1 ਵਿਚਕਾਰ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਸੀ PW-7 ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ 250/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚੁਕਾਇਆ.

9. ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪਨਾ ਯਾਦਵ, ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-9 ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ। ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ 03.06.2008 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 21 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਸੀ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸਦੇ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਫਿਰ ਵੀ, ਏ-2 ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ 211 ਅਤੇ 194 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ 2500 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ।

10. ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2 ਜੋ ਕਿ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਹਨ, ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1323 ਦੇ 2009 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਏ-3 ਨੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 727 ਦੇ 2009 ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਿਊ-9 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਏ-2 ਅਤੇ ਏ-3 ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਏ-1 ਨੂੰ ਏ-2 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

11. ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ [ਵੀ. ਰਾਮਸੁਬ੍ਰਮਣੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ] ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 9 ਅਤੇ 14 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਬਾਰੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ।

12. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਚਾਕੂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਜ਼ਬਤੀ ਮੈਮੋਜ਼ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-9 ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ।

13. ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ।

(ਬੀ) ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮ ਆਰ.ਕੇ. ਸੈਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-14 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੇ 14.05.2008 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਧਾਰਨ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਰੂਇਆ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਯਾਦਵ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ, ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-14 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਉਲਟੀ ਗੀਅਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲੀ ਗਈ, ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਭਾਵ, ਸਹੋਦਰਾ ਬਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ 14.05.2008 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ 23.50 ਘੰਟੇ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਥਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਈ.ਓ., ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਈ.ਓ. ਇਹ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਦੂਰ ਤੋਂ ਲੱਭਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(c) ਪਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ, ਪੀਡਬਲਿਊ-14 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ 14.05.2008 ਨੂੰ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਸੰਭਾਲੀ, ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਏ-1 ਨੂੰ 15.05.2008 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ) ਕੋਲ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਏ-1 ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਕਈ ਖਰੋਚਾਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇਹ ਖਰੋਚਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਏ-1 ਦੀ ਹੋਈ ਹਾਥਾਪਾਈ ਦੌਰਾਨ ਆਈਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ।

(c) 15-5-2008 ਨੂੰ ਏ-1 ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੀਡਬਲਿਊ-12 ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ 16.05.2008 ਦੀ ਸਵੇਰੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਚ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ, ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(d) ਤਿੰਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ 18 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-9, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ ਕਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ।

15. ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਕਿੱਥੇ, ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਜਾਂਚ ਜੋ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ 6 ਅਤੇ 7 ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਇੱਕ ਯੂ-ਟਰਨ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਈ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਬਚਾਅ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ [ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਮਾਨੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਇਹ ਗੱਲ ਪੀਡਬਲਯੂ-14 (ਆਈਓ) ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ 14.05.2008 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੰਭਾਲੀ, ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

16. ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-14 ਨੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ (14.05.2008 ਦੀ ਸਵੇਰੇ), ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀ, ਭਾਵ, ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਯਾਦਵ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਅਤੇ 7 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚੇ ਗਏ) ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ 14.05.2008 ਦੀ ਸਵੇਰੇ ਜਾਂਚ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

17. ਇਹ ਗੱਲ ਅਣਸਮਝੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਦ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੀ ਅਲੀਬਾਈ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਂਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸੂਈ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲ ਮੁੜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

18. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰੀ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਮਸਤ. ਸੀਤਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਸਾਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨੂੰਹ ਦੇ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਘੁਸ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਂ-ਇਨ-ਲਾਅ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਹੱਤਿਆ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਨੂੰਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਚੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ ਕਿ ਮਾਂ-ਇਨ-ਲਾਅ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਝੂਠੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੂਲ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਮੂਲ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ("ਸੀਜੇਐਮ" ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੀਜੇਐਮ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੂਲ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ (ਸਾਸ) ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਸੀਜੇਐਮ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਧਾਰਾ 3021 ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਪਰ ਸਾਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ ਕਰੀ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਤਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੀਜੇਐਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਤਾਰਕਿਕ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਨਤੀਜੇ ਕਿ ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਝੂਠੀ ਸੀ, ਵੀ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮੂਲ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਖਿਲਾਫ। ਇਸ ਤਰਕ ਨੂ

19. ਇਸ ਲਈ, ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਯੂ-ਟਰਨ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧਿਆਇ 11 ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਏ-2 ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 194 ਅਤੇ 211 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਪਰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

20. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼

ਯਾਦਵ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ 6 ਅਤੇ 7), ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ, ਕਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਆਈ.ਓ. (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-14) ਨੇ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦਿਖਾਈ। ਆਈ.ਓ. ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਵਾਬ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਯਾਦਵ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।" [ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬ੍ਰਮਣੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਪਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ, ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ, ਅਰਥਾਤ, PW-9, ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਇਆ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। PW-9 ਦੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

"ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮੌਸਾ ਪੱਪੂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਤਲ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮੌਸਾ ਜੋ ਉੱਥੇ ਦਾ ਲੀਡਰ ਸੀ, ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਮੋਹੱਲੇ ਵਿੱਚ ਹੜਤਾਲ ਸੀ। ਯਾਦਵ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਯਾਦਵ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮੌਸਾ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਆਈ।"

21. ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ PW-9 ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈ.ਓ. ਵੱਲੋਂ PW-14 ਵਜੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ।

22. ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ PW-14 ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"ਮੈਨੂੰ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੌਖਿਕ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਕੈਲਾਸ਼ ਯਾਦਵ, ਰੂਇਆ @ ਭਗੀਰਥ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਤਿਲਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੌਖਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੈਲਾਸ਼ ਅਤੇ ਰੂਇਆ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੇਰੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਸੰਬੰਧ ਸਨ ਇਹ ਤੱਥ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।"

23. ਆਈ.ਓ. ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਛੁਰੀ A-1 ਦੇ ਘਰੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਲਾਠੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ A-2 ਅਤੇ A-3 ਦੇ ਘਰੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਬਤੀ, ਆਈ.ਓ. ਅਨੁਸਾਰ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਮੈਮੋ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਰ ਉਹ ਗਵਾਹ ਦਲ ਚੰਦ ਅਤੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਦਲ ਚੰਦ ਨੂੰ PW-1 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ (i) ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਬਤੀ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕਬੂਲ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਹੋਟਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜ਼ਬਤੀ ਮੈਮੋ ਅਤੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ PW-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਬਤੀ ਮੈਮੋ ਅਤੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਕਬੂਲ ਕੀਤੇ।

24. ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ, ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਲਾਸ਼ ਅਤੇ ਰੂਇਆ

ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨਿਸਚਿਤ ਧਾਰਣਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ, ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ ਅਤੇ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਬੇਕਸੂਰ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਿਊ-14 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਆਮ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਲ ਕਰ ਕੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਮੈਮੋ ਐਕਸ.ਪੀ/15 ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬੀ ਤੋਂ ਬੀ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਗਵਾਹਾਂ ਰਾਜੁਲ ਯਾਦਵ, ਰਾਜੇਸ਼ ਯਾਦਵ, ਕੈਲਾਸ਼ ਯਾਦਵ, ਰੂਇਆ @ ਭਗੀਰਥ ਯਾਦਵ, ਬੇਬੀ @ ਲੀਲਾਬਾਈ, ਗੰਧਰਵ ਪਟੇਲ, ਰਘੁਵੀਰ ਠਾਕੁਰ, ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਰਾਵਤ, ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ, ਗੋਰੇਲਾਲ ਕੁਰਮੀ, ਮਹੇਸ਼ ਕੁਰਮੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲਏ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।"

25. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਨਾਲ ਰੂਇਆ ਨੂੰ 250 ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਏ-1 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ 3 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ। ਏ-1 ਕੋਲ ਰੂਇਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਣਾ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਡੀਡਬਲਿਊ-1, ਦੋਵਾਂ ਏ-1 ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਡੀਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੂਇਆ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਪੈਸੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਰਿਹਾ।

26. ਪੀਡਬਲਿਊ-9 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ 03.06.2008 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ 21 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜੇ, ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਉਸ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰੂਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੀਡਬਲਿਊ-9 ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਨੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

27. ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਵੀ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤ ਸਨ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-25 (ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ) ਅਨੁਸਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਕੂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਸਨ। ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਕੂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਨ।

28. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਹੈ। ਰਾਘਵ ਪ੍ਰਪੰਨਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਾ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, "...ਕਿ ਸਿਰਫ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਣਾ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਕੌੜੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਪੀੜਤਾਂ ਦਾ ਸੀ...". ਕਾਂਸਾ ਬਿਹੇਰਾ ਬਨਾਮ ਓੜੀਸਾ ਦੀ ਰਾਜਾ[3]$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਰੋਲੋਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਧੋਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਾ4[SUPERSCRIPT] ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਚਾਕੂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਚਾਕੂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਉਹ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਵਿੱਚ ਰਘੁਨਾਥ, ਰਾਮਕਿਸ਼ਨ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਹਰਿਆਣਾ,5[SUPERSCRIPT] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖੂਨ ਦਾ ਦਾਗ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਸੱਤਤਿਯਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ,6[SUPERSCRIPT] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਸਤੂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਫੀ ਘਾਟ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਖੂਨ ਦੇ ਦਾਗ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਦੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇ।

29. ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਟੇਟ ਆਫ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਤੇਜਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ,7[SUPERSCRIPT] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸੀਰੋਲੋਜਿਸਟ ਖੂਨ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦਾਗ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਜਾਂ ਹੀਮੈਟੋਲੋਜੀਕਲ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਪਲਾਜ਼ਮੈਟਿਕ ਕੋਆਗੁਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਰਾਘਵ ਪ੍ਰਪੰਨਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤੇਜਾ ਰਾਮ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹਾਲਾਤ ਹਰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਦੇਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਖੂਨ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤੇਜਾ ਰਾਮ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ, "...ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਯਾਸ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸੰਦੇਹਾਂ ਲਈ ਘੁੰਮਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ..." ਅਤੇ ਕਿ ਸੰਦੇਹ ਉੱਚਿਤ ਆਯਾਮ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਚੇਤਨਾ ਵਾਲਾ ਮਨ ਕੁਝ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣਤਾ ਨਾਲ ਮਨੋਰਥ ਕਰਦਾ ਹੈ।

30. ਫੈਸਲਾ ਤੇਜਾ ਰਾਮ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਗੁਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਿਆਲ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਰਿਆ ਗਿਆ।

31. ਆਰ. ਸ਼ਾਜੀ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਕੇਰਲਾ,10 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਬਾਬਾਜੀ ਨਾਵਲੇ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬੰਬਈ11 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਰਾਘਵ ਪ੍ਰਪੰਨਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ (ਸੁਪਰਾ); ਤੇਜਾ ਰਾਮ (ਸੁਪਰਾ), ਗੁਰਾ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ); ਜੈਨ ਪੰਡੀਅਨ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ;12 ਅਤੇ ਸੁਨੀਲ ਕਲਿਫਰਡ ਡੈਨੀਅਲ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ13 ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਰਾਮਦਗੀ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ, ਖੂਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਜਾਂ ਨਾ-ਮੇਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ।

32. ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਲਵਾਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ14[SUPERSCRIPT] ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਕਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਖੂਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

33. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1, ਜਿਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇਖੀ ਸੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-14 ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-9 ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਇੱਕ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ ਮੰਨਿਆ। ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ।

34. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵਕੀਲ ਦੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾ ਆਉਣ ਕਾਰਨ। ਨਤੀਜਤਨ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬੋਝ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਬੋਝ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ।

35. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਪੀਡਬਲਿਊ-14 ਦੁਆਰਾ ਸੱਚ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਹਰਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ 9 ਅਤੇ 14 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵੀਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਹ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ A-1, A-2 ਅਤੇ A-3 ਨੇ A-1 ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀੜਤ ਨੇ ਰੂਇਆ (ਪੀਡਬਲਿਊ-7) ਨੂੰ 250,000 ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਰੂਇਆ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਆਟੋਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾ ਕੇ ਆਤਮਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜਿਥੇ ਉਹ ਸਿਆਣੇ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਅਪਰਾਧੀ ਹਨ। ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਇਆ।

36. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀਯਾਸ਼ ਯੂ. ਲਲਿਤ, ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏ-1 ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਅਪੀਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਏ-2 ਅਤੇ ਏ-3 (ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਭਿਯੋਗ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਏ-1 ਨੂੰ ਕਹੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇਕ ਵੱਡੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਧੀਨ ਲੇਖ 142 ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਇਨਸਾਫ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹਾਂ।

37. ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ, ਸਮੇਤ ਏ-1, ਖਿਲਾਫ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate